

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Felixa Izagirre Agirregabiria
Astigarraga,
Gipuzkoa
(1929)

Aurkibidea

Biografia

Astigarragan jaio zen baina bere haurtzaroko lehenengo oroitzapenak Mexikokoak ditu. Bi urterekin joan ziren ama eta biak Atlantikoaren bestaldera, han baitzegoen Felixaren aita, zesta-puntako eskumuturretako xisterak egitera bertara joana. Han zeudela, aita istripu batean hil zen eta Felixak 8 urte zituela itzuli ziren Astigarragara. Amak etxe bat berritzeko eskatu zuen bertan eta hura bizitzeko prest egon bitartean, amaren baserrian bizitu ziren (ama Itziarkoa zuen baina oso txikitatik Astigarragan bizi zena, Felixaren aita bezala). Gaztetan josten ikasten aritu zen tailer batean eta mojetan ere bai. Markesaeneako emakume batekin aritzen zen, beste neska batzuen artean, parrokiko mantelak eta gainerakoak josten. Abesbatzan ere ibili zen, nahiz eta bere lagunak han zebiltzalako ibili zela aitortu. Astigarragan bizi izan da, Mexikoko 6 urteak ez gainerako denboran.

Zintak

ATG-027

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Ansa, Ainhoa
- **Data:** 2010-10-21
- **Iraupena:** 50 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Ansa, Ainhoa
- **Transkribatzailea(k):** Etxeberria, Eider

Pasarteak

1. Aita zesta puntako eskutakoak egitera Mexikora

- **Erref:** ATG-027/003
- **Iraupena:** 0:01:18. **Hasi:** 00:02:45. **Bukatu:** 00:04:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Kanpora lanera

Laburpena:

Aita "xexteroa" zen eta lanera joan zen Mexikora, zesta puntako zestoak egitera. Aita hil zenean osaba gelditu zen han eta gero bere anaia ere hara joan zen.

Transkripzioa

- Zer dela ta atera ziñaten hemendik?
- Ez, akordatu nik ez dakit, behin'e ez det galdetu're gauza hoik. Baiño nik uste det gure aita xexterua nola baitzan, frontoiyak kontratatuta jungo zan. Nik hala pentsatzen det e? Ez zan jun behintzat hola [...], nola juten dia artzantza ta ezta; jun zan fijo, bueno, lanakin jun zan. Lehenbizi aitta jun zan eta gero ama ta ni, txikiya nintzala jun giñan hara.
- Ta xexterua zan zuen aitta ordun? Ze xexto mota itten zun?
- Xextua, zea, zesta puntakuak eta... Bai, bai, eta langilliak eta taillerra. Gero osaba jun zitzaigun, bere anaya, ta biyak aitzen zian, eta gero aitta hil ta zeatu zanian osaba geatu zan han. Eta anaya're bai, nere anaya're gero harea jun zan, xexterua, xexteruak giñan.
- Anaia zaharragua zenun zuk?
- Ez, zaharra ez, zaharra... gaztiagua. Zaharragua ez zan jun. Zaharra jun zan Costa Rica, hua behintzat berriz. Hua aipaiza zan, bueno, agustino zan, hua ez zan jun zeara. Xexterua ez zan hua, Mejikon izandu zan baiño...

2. Ama ausarta

- **Erref:** ATG-027/005
- **Iraupena:** 0:01:40. **Hasi:** 00:04:43. **Bukatu:** 00:06:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Kanpora lanera

Laburpena:

Ama ausarta izan zen eta bera ez da asko gogoratzen bidaiaz.

3. Gerra garaian ez ziren konturatzen zer ari zen gertatzen

- **Erref:** ATG-027/009
- **Iraupena:** 0:02:57. **Hasi:** 00:09:43. **Bukatu:** 00:12:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

Gerra etorri zenean, ez zuten asko jarraitu. Portaleko koltxoia, gordeta egon zirela momenturen batean... baina ez du asko gogoan. Ez ziren ikaratu. Gose garaia gogoan du.

4. Istorioak entzutea baino nahiago jolas egitea

- **Erref:** ATG-027/010
- **Iraupena:** 0:02:45. **Hasi:** 00:12:40. **Bukatu:** 00:15:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Ez da inoiz istorio zalea izan. Aspertu egiten zen aitonaarekin kontutan; nahiago zuen jostaketan ibili, Mexikotik ekarritako jostailuren bat ere bazuen. Edozer gauzarekin jolasten ziren; loreekin, betunen tapekin...

5. Jolas askotan ibiltzen ziren

- **Erref:** ATG-027/011
- **Iraupena:** 0:04:24. **Hasi:** 00:15:25. **Bukatu:** 00:19:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Trapuekin egindako panpinekin jolasten ziren; bere anaiak automobil bat ekarri zuen Mexikotik, ontzi handien uztaiekin... "Anikotian" jolasa azaltzen du. Hainbat jolasetan aritzen ziren: txingoka, unetakoak, kromoetan, kaniketan, "arrapazketan", gordeketan, sokasaltoan...

6. Gerra garaiko jostaketak

- **Erref:** ATG-027/012
- **Iraupena:** 0:04:13. **Hasi:** 00:19:49. **Bukatu:** 00:24:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Jolasteko kantak erdaraz izaten ziren, gaizki esango bazituzten ere. Neskak eta mutilak ez ziren hainbeste elkartzen jolasteko. Gerra garaian bere anaiak eta lagunek txabola bat egin zuten eta bonbaz (harri koskorrez) eraso zuten neskak barruan zirela. Trintxerak egiten ere jolasten ziren mutil koskorrak.

7. Mojen kaperako zapiak egiten zituzten ikasleek

- **Erref:** ATG-027/013
- **Iraupena:** 0:01:43. **Hasi:** 00:24:02. **Bukatu:** 00:25:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Mojak

Laburpena:

Mojen eskolan ibili ziren eta haien kaperako bordatuak eta gerran apurtutako gauzak berriro egiten ibili ziren hango ikasleak.

8. Pelaio eta margaritekin desfileak

- **Erref:** ATG-027/015
- **Iraupena:** 0:01:22. **Hasi:** 00:26:30. **Bukatu:** 00:27:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Falangistak

Laburpena:

<p>Pelaioen eta margariten desfileetan ibiltzen ziren gaztetan, non zebiltzan jakin gabe. Alderdi askotako etxeak ziren, baina amak ez zien uzten haietan ibiltzen.</p>

Transkripzioa

- Zu akordatzan zea desfileikan eta eitten ote zan Astigarragan, akordatzan zea?

- Pelaiuak eta bai, gaztiak eta bai. Ni're ibiltzen nintzan, ni're ibiltzen nintzan. Animatzen zaittuzte ta zer zabiltzanik jakin be, ze partidu dan galdetu gabe... Bai, bai, bai, bai, ibiltzen zian, bai, falangistak eta karlistak eta, bai. Hoik zian ba [...] zeak.

- Ta neskak...

- Bazenekin bazeola herrin centro, nola esaten ziyoten, gure etxea uste det, euskal... ez dakit. Bi zentro: bat batena, bestia... Baiño gu ez giñan behin'e jun, ta behin ere ez nintzan izan...

- Zentro republikanua?

- Bai, zentro republikanua ta gero uste det eusko etxea o ze esaten ziyoten. Geo zirkulua're, hoi holako tokik zian, baiña guk... Ni ez nintzan behin'e behin'e behin'e sartu. Gure amak ez zigun uzten kalea're juten, ez zan piyatzen. Mejikotik etorri zalako izango zan, zeatikan hemen bestela... ez zigun uzten: " ama plaza jungo naiz", eta "ez!", ez zigun uzten, "ez, ez, ez", ta ez zigun uzten. Geo bai, geo haunditu giñanian geo bai, baiño umetan ezta pentsatu're.

9. Parrokiako zapiak josten mojen ikasleak

- **Erref:** ATG-027/017
- **Iraupena:** 0:01:42. **Hasi:** 00:30:58. **Bukatu:** 00:32:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Mojak

Laburpena:

Ez zuen lan asko egiten etxean. Parrokiara joateko pronto izaten zen beti, eta etxeko lanetan neskamea izaten zuten. Parrokian lan asko egiten zuten gazteek. Markesa-eneko izebarekin josten ibili ziren zenbait neska.

10. 'Acción Católica'n ibili zen

- **Erref:** ATG-027/020
- **Iraupena:** 0:02:38. **Hasi:** 00:33:32. **Bukatu:** 00:36:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Musika
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:

<p>Elizak indar handia izaten zuen orduan. Orain, berriz, kontrakoa. Elizako ospakizunak aipatzen ditu. Elizako koroan ere ibili zen; bi koro izaten ziren. Elizan bakarrik kantatzen zuten.</p>

11. Bezperak eta gero festa ahal zuten lekuan

- **Erref:** ATG-027/022
- **Iraupena:** 0:03:05. **Hasi:** 00:36:50. **Bukatu:** 00:39:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa

Laburpena:

Bezperak eta gero txistularia izaten zen plazan; beraiek, ordea, Oialumen eta Hernanin ibili ziren. Festetan gehiago ateratzen ziren, baina iluntzerako etxera itzuli behar izaten zuten. Behin berandu egin zitzairen eta etxean kezkatu egin ziren. Gaztetan mutilek etxera laguntzen zituzten neskak.

12. Zutenarekin konformatzen ikasi zuten

- **Erref:** ATG-027/023
- **Iraupena:** 0:03:15. **Hasi:** 00:39:55. **Bukatu:** 00:43:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

Bekatua zen dena eta obeditu egin behar, besterik pentsatu gabe. Ez zitzairen gauza handiegirik tokatzen eta ez zuten gehiagoren ametsik. Zutenarekin konformatzen ziren, arroparekin esaterako. Astigarragan bazen denetarako jendea. Lehengusuen arropak erabiltzen zituzten.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2025-11-20

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkarte

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com